

СОВЕТ
БОЛЬШЕАКСИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ ДРОЖЖАНОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧҮПРӘЛЕ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЗУР АКСУ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Зур Аксу ав.

РЕШЕНИЕ

КАРАР

15.11.2019 ел

№ 73/8

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Аксу авыл жирлеге
Советы депутаты статусы турында Нигезләмә хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ЗРТ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Аксу авыл жирлеге Уставы нигезендә, Зур Аксу авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Аксу авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (кушымта итеп бирелә).
2. Элеге карап Татарстан Республикасы хокукый мәгълумат рәсми порталында һәм Чүпрәле муниципаль районы Зур Аксу авыл жирлегенең рәсми сайтында рәсми басылып чыккан мизгелдән үз көченә керә.

Татарстан Республикасы
Чүпрәле муниципаль районы
Зур Аксу авыл жирлеге башлыгы:

А.В.Храмов

Чүпрэле муниципаль районы
Зур Аксу авыл жирлеге Советы
15.11.2019 ел №73/8 каарына карата
кушымта

Татарстан Республикасы Чүпрэле муниципаль районы Зур Аксу авыл жирлеге
Советы депутаты статусы турында Нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Чүпрэле муниципаль районы Зур Аксу авыл жирлеге Советы депутаты (алга таба - депутат) статусын, хокукларын һәм бурычларын, шулай ук үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә хокукый һәм социаль гарантияләрне, чикләүләрне һәм җаваплылыкны билгели.

Депутат үз статусыннан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен файдаланырга хокуклы түгел

Статья 1. Совет депутаты статусының хокукый нигезе

1. Жирлек Советы депутаты статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, муниципаль берәмлек уставы (алга таба - жирлек уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә..

2. Депутат булып бер мандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда жирлек Советына сайланган һәм Советта Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкиллекле һәм башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга вәкаләтле Россия Федерациясе гражданы тора.

3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, жирлек Уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларга, шулай ук сайлаучылар мәнфәгатъләренә таяна.

4. Депутат вәкаләтләре башка затка тапшырылырга тиеш түгел.

Статья 2. Депутат статусы белән бәйле чикләүләр

Депутат статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

Статья 3. Депутат вәкаләтләре срокы

1. Депутатның вәкаләтләр срокы жирлек уставы белән биш елга билгеләнә.
  2. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнен 4 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылып жирлек Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.
  3. Жирлек Советы депутаты, жирлек уставында билгеләнгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.
  4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә үз вәкаләтләрен каршылыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэммин ителә.
- ### Статья 4. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату
1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракта туктатыла:
    - 1) үлем;
    - 2) үз теләге буенча отставка;
    - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтсез дип тану;
    - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки мәрхүмне билгесез дип игълан итү;
    - 5) судның гаепләү хөкеме үзенә карата законлы көченә керүе;
    - 6) Россия Федерациясеннән читкә дайми яшәү урынына чыгу;
    - 7) Россия Федерациясе гражданлыгы туктатылу, Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы
    - 8) сайлаучылар тарафыннан бәяләмә;
    - 9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
    - 10) хәрби хезмәткә яки аны алмаштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү очрагында;
    - 11) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.
  2. Әлеге статьяның 1 пунктындагы 1-7, 10 һәм 11 пунктчаларында курсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турында

каар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә, анда җирлек Советы депутаты вәкаләтләре туктатылган көн билгеләнә.

Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Карап вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән соң 30 көннән дә соңга калмычка кабул ителә, ә әгәр бу җирлекнең вәкиллекле органы сессияләре арасындагы чорда барлыкка килгән булса - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмычка.

3. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре әлеге статьяның 1 пунктынdagы 8 пунктчаларында каралган очракта, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бириү нәтижәләре рәсми басылыш чыккан көннән туктатыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктынdagы 9 пунктчасында каралган очракта җирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

5. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, өстәмә депутат сайлаулары федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

Статья 5. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

Депутат шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ, шулай ук үз вәкаләтләре вакыты дәвамында файдалана торган күкрәк билгесе булган документка ия..

Статья 6. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

Депутат үз эшчәнлеген, җирлек уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген азат ителмәгән (дайми булмаган) нигездә башкара.

Статья 7. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутатның эшчәнлек рәвешләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт: - җирлек Советы утырышларында катнашу;

- җирлек Советы комиссияләре эшендә катнашу;

-дәүләт хакимиите органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукий формаларына, жәмәгать берләшмәләренә җирлек карамагындагы мәсьәләләргә караган мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итү;;

-депутат таләбе керту;

-жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган хокукий актлар проектларын эшләүдә катнашу;

-Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә җирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

- авыл жирлеге сайлаучылары белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, аларның үз эшчәнлекләре һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат биру;;
- жирле референдумнарны, гавами тыңлауларны (ижтимагый фикер алышуларны), жыелышларны, конференцияләрне һәм гражданнар арасында сораштыру үткәруне оештыруда һәм үткәрүдә катнашу;
- территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, жирlek Уставында каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

Статья 8. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие коллективлары, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар белән элемтәдә тора.
2. Депутат сайлаучылар алдында жаваплы һәм алар алдында хисап тотарга тиеш.
3. Депутат сайлаучылар алдында елга кимендә бер тапкыр эше турында хисап тота, дайми рәвештә аларга жирlek советы эше турында хәбәр итә, шулай ук кимендә айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.
4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэммин иту буенча чаралар күрә: алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятыләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә булган мәсьәләләрне дөрес хәл итәргә ярдәм итә; гражданнарны кабул итә; жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм, кирәк булганда, дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

5. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучылар белән очрашулар маҳсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук аларны үткәрү тормыш тәэммин иту, транспорт яки социаль инфраструктура объектлары эшчәнлеген бозмаса, транспорт чаралары хәрәкәтенә яисә гражданнарың торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүгә комачауламаса, ишегалды территорияләрендә, үткәрелә,
Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимиите органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр иту таләп ителми. Шул ук

вакытта жирлек Советы депутататы курсәтелгән органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

6. Авыл жирлеге Советы депутатының халық алдында чара формасында сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

7. Жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара формасында жирлек Советы депутататы белән очрашуларны оештыруга яки үткәрүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка тартыла.

Статья 9. Депутатның сайлаучылар алдында җаваплылығы

1. Депутатның сайлаучылар алдында җаваплылығы үз сайлаучыларының ышанычын югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Сайлаучыларның ышанычларын югалткан депутат, гамәлдәге законнар, жирлек уставы нигезендә һәм билгеләнгән тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алышырга мөмкин.

3. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булыш сайлаучыларның үзенә карата ышаныч уяткан һәм депутат статусы белән туры килми торган һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукий актларын, жирлек Уставын һәм башка муниципаль норматив хокукий актларны башкаруда депутатның хокукка каршы конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) расланган.

4. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы буенча үткәрелә һәм, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алыш, жирле референдум үткәру өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Жирлек Советы депутататы аны чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез сыйфатында тәкъдим ителә торган шартлар буенча аңлатма бирү максатларында инициативалы төркем белән тигез нигездә агитация алыш бару хокукуна ия

6. Жирлек Советы депутаты, кире чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган тавыш би्रүе, нәтижәсендә кире алынган дип санала.

Статья 10. Депутатның жирлек Советы утырышларында катнашуы.

1. Депутат авыл жирлеге Советы утырышларында шәксән үзе катнаша.

2. Депутат үз вакытында жирлек советы утырышларын үткәрү вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында мәгълүмат, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча Совет Регламенты нигезендә кирәkle барлық материалларны ала.

3. Депутат түбәндәге хокукларга ия:

- комиссиядә һәм жирлек Советында тиешле вазыйфаларга сайлау һәм сайлану;

- жирлек Советы тарафыннан төzelә торган органнар һәм жирлек Советы тарафыннан сайланучы яисә билгеләнүче вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер әйтү;

-жирлек Советында карау өчен сораулар тәкъдим итү;

-жирлек Советы утырышларында карау өчен хокукый актлар проектларын керту;

-көн тәртибе буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр керту, тикшерелә торган мәсьәләләрнен асылы, каарлар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр керту;

-жирлек Советы утырышында теләсә кайсы орган яки урындағы затның, жирлек Советына хисап яки контролъдә булған затның отчетын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр керту;

- билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

- жирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булған гражданнарның мөрәжәгатлырен игълан итәргә.

Статья 11. Депутатның норматив инициативасы хокуки

1. Депутат Советка керту рәвешендә гамәлгә ашырыла торган түбәндәге нормалар ижат итү инициативасы хокукина ия:

1) Совет каарлары проектлары;

2) Совет каарларына үзгәрешләр керту турында, шулай ук Совет каарларының үз көчләрен югалтуын тану турында Совет каарлары проектлары;

3) Совет каарлары проектларына төзәтмәләр.

3. Депутатның норма чыгару инициативасы хокуқын гамәлгә ашыру тәртибе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

Статья 12. Депутатның беренче чиратта кабул итү хокуки

Тиешле жирлек территориясендә депутат үз эшчәнлеге буенча жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләре тарафыннан беренче чиратта кабул итү хокуқыннан файдалана ала.

Статья 13. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокуки

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан закон белән сакланмый торган депутат эшчәнлегенә бәйле, аның депутат эшчәнлеге белән бәйле мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокуқына ия.

Статья 14. Депутат мөрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә оешмаларга, ижтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән яисә язмача мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча мөрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары, депутат мөрәжәгатенә жавап бирергә, әгәр дә ул өстәмә өйрәнүне яки тикшерүне таләп итмәсә, мөрәжәгать алынганнын соң 15 көн эчендә соратып алына торган документлар яки белешмәләр бирергә тиеш.

3. Депутат мөрәжәгате белән бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яисә нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнүгә бәйле рәвештә әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән вазыйфаи затлар һәм житәкчеләр бу хакта депутатка депутат мөрәжәгате алынганнын соң 15 көн эчендә хәбәр итәргә тиеш. Ахыргы жавап депутатка депутатның язма мөрәжәгате алынганнын соң 30 көннән дә сонга калмыйча тапшырыла.

4. Дәүләт органнары, оешмалар тарафыннан карау тәртибе һәм сроклары аларның оештыру-хокукий формасына, ижтимагый берләшмәләргә, аларның вазыйфаи затларына бәйсез рәвештә, депутатлар мөрәжәгатьләре законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль учреждениеләр тарафыннан үзләренә мөрәжәгать иткәндә куелган мәсьәләләрне хәл итүдә турыдан-туры катнашу хокукуна ия.

Статья 15. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар төркеме авыл жирлеге башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат таләбе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе жирлек Советы утырышында язма рәвештә кертелә. Депутат таләбен рәсмиләштерү жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат таләбе мөрәжәгать иткән Орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән (жирлек советы утырышында) яисә депутат таләбе алынган көннән алыш 15 көн эчендә язма рәвештә жавап бирә

4. Депутат таләбе һәм аңа жавапны жирлек Советы утырышында рәислек итүче яисә депутат таләбе мөрәжәгать иткән вазыйфаи зат игълан итә

Статья 16. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә; гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итәргә;

2) дайми, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү үткәрергә;

3) оештыру-хокукий формаларына, ижтимагый берләшмәләренә, дәүләт хакимиюте органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә, гражданнарның, оешмаларның мөрәжәгатьләрен үз вакытында карага һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә жавап бирергә:;

4) сайлаучылар алдында турыдан-туры очрашуларда хисап тотарга, шулай ук үз эшләре турында массакуләм мәгълүмат чаралары аша елга кимендә бер тапкыр хәбәр итәргә;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәргә;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абуруена кагылышлы белешмәләрне игълан итмәскә.

2. Депутат үзенә йөкләнгән башка вазыйфаларны федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы һәм башка муниципаль хокукий актлар белән башкара.

3. Депутат үзенең керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук балигъ булмаган балаларының (ирләренең) керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Россия Федерациясе норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә мәгълүмат бирергә тиеш. Авыл жирлегенең вәкиллекле органы депутаты муниципаль вазыйфасын биләүче һәм үз вәкаләтләрен дайми булмаган нигездә башкаручы зат әлеге мәгълүматларны депутат булып сайланган көннән соң дүрт ай эчендә, аңа вакантлы депутат мандатын тапшырганнан соң яисә дайми нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру туктатылганнан соң, шулай ук хисап чоры дәвамында "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясындагы 1 өлешендә каралган килешүләр Хисап чоры дәвамында мондый алыш-бирешләр башкарылмаса, курсәтелгән зат бу хакта Россия Федерациясе субъектының ин югары вазыйфаи затына (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесенә) Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә хәбәр итә

4. Депутат Россия Федерациясенең норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә вазыйфаи бурычларны үтәгәндә мәнфәгатьләр каршылыгына кiterә торган шәхси кызыксыну туу турында хәбәр итәргә яки ук мондый конфликтны булдырмау яки җайга салу буенча чаралар күрергә тиеш.

5. Депутат тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характеристындагы йөкләмәләр турында белешмәләр "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чeltәрендә жирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларын муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә..

6. Керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында әлеге статьяның 3 өлеше нигезендә тапшырыла торган белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министрьы) каары буенча гамәлгә ашырыла.

7. Әлеге статьяның 5 өлеше нигезендә гамәлгә ашырылган тикшерү нәтижәсендә депутат тарафыннан «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалата һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында" 2013 елның 7 маенданы 79-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан

Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министр) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен яисә бүтән жаваплылык чарасын куллану турында тиешле карар кабул итәргә гариза белән жирле үзидарә органына яки судка мөрәжәгать итә.

8. Депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең үз керемнәре, чыгымнары, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йәкләмәләре турында дөрес булмаган яисә тулы булмаган мәгълүмат биргән вазыйфаи затына, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йәкләмәләре турында мәгълүматларны мәгълүматны бозып күрсәткән очракта, түбәндәге жаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин::

- 1) кисәтү;
- 2) депутатны, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасын муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында үз вәкаләтләре вакыты туктатылганчы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфа биләүдән азат итү;
- 3) вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү, вәкаләтләре вакыты туктатылганчы, дайми нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру хокукиннан мәхрүм итү;
- 4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында, жирле үзидарәнен сайланулы органында аның вәкаләтләре срокы туктатылганчы вазыйфаларны биләүне тыю;
- 5) вәкаләтләр срокы туктатылганчы дайми нигездә вәкаләтләрне үтәүне тыю.

9. Депутат «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны, счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчаларны һәм кыйммәтләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия болуны тыю турында" 2013 елның 7 маенданы 79-ФЗ номерлы Федераль законнарда каралган тыюлар, чикләүләр һәм бурычларны бозган очракта, федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актларында каралганча жаваплылык тота

1. Жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелып калырга һәм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яисә аның ябын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаска.

2. Депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга, шулай ук аның аbruена яисә жирлек Советы авторитетына зыян китерерлек низаглы хәлләрдән тыелырга, үз-үзене кулда тотарга.

3. Мәнфәгатьләр каршылыгы килеп чыгу куркынычы янаганда-шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яки йогынты ясый ала торган хәл, - бу хакта жирлек советына хәбәр иту һәм әлеге мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмауга яки җайга салуга юнәлтелгән каарны үтәүргә

4. Жирлек Советында билгеләнгән халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

5. Депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә билгеле булған конфиденциаль характеристагы белешмәләргә кертелгән белешмәләрне игълан итмәскә һәм файдаланмаска.

6. Депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәтләр күрсәтү, күнел ачу, ял иту, транспорт чыгымнарын каплау һәм башка бүләкләүләр) бүләкләү алмаска.

Статья 18. Депутат берләшмәләре (төркемнәр, фракцияләр)

1. Депутатлар дайми һәм вакытлы депутат төркемнәренә, фракцияләренә берләштергә хокуклы, шулай ук башка депутат берләшмәләре оештырырга мөмкин.

2. Берләшмәдә депутатларның санлы составы, депутат берләшмәсен теркәү тәртибе, жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

Статья 19. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәнен коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның жирлек советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэммин итә торган барлык хокукларга ия.

2. Жирлек Советы депутатның сайлау округындагы, жирлек Советындагы еш, аның каарларының һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәклө ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнен барышы турында, депутатның критик искәрмәләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чараплар турында хәбәр итәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эше практикасын, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Статья 20. Депутат эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре законнар, жирлек уставы, жирлекнең муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатларның жинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, аларны кулга алганда, кулга алганда, тентүдә, Сорай алганда, башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чараплары, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чарапларын язганда, алар тарафыннан кулланыла торган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтегән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция һәм депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән вәкаләтләр срокы чыкканнан соң да, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Элеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыллау, яла ягу яисә федераль закон белән каралган башка хокук бозулар булган очракларга кагылмый

4. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат гражданлык, административ яки жинаять эше яки административ хокук бозу турындагы эш буенча сакчы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Статья 21. Элеге Нигезләмә таләпләрен үтәмәгән өчен җаваплылык

Депутатның законлы таләпләрен оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә жирле үзидарә органнарының, оешмаларның вазыйфаи затлары тарафыннан үтәлмәве, я үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга каршылыклар тудыру, шулай ук депутатка белә торыш ялган мәгълумат бирү яисә элеге Нигезләмәдә билгеләнгән мәгълумат һәм депутат запросларына һәм мөрәжәгатьләренә җавап

биру срокларын һәм тәртибен үтәмәү, шулай ук депутатның хезмәт хокуклары гарантияләрен билгели торган әлеге нигезләмәләрне бозу Россия Федерациясе законнарында каралган жаваплылыкка ия.

Статья 22. Депутатка, аның гайлә әгъзаларына һәм башка туганнарга хокуксыз йогынты ясаган өчен жаваплылык

Депутатка, аның гайлә әгъзаларына һәм башка туганнарына депутат эшчәнлеген түктату, аның характерын үзгәрту максатларында күрсәтелгән көч куллану яисә көч куллану қуркынычы рәвешендә белдерелгән хокуксыз йогынты ясау, законнарда каралган жаваплылыкка китерә.

Статья 23. Депутат намусына һәм аbruена кул сузган өчен жаваплылык

Депутатны үз вәкаләтләрен үтәгәндә хурлау, шулай ук депутатка карата яла ягу я аның депутат эшчәнлеге турында ялган мәгълүмат тарату, законнарда каралган жаваплылыкка ките.